

Jaarverslag | 2010

RWB^{BHG}

Raad voor Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Inhoud

3 Voorwoord

5 Activiteiten

7 Adviezen

31 Samenstelling

33 Historisch overzicht

RWB^{BHG}

Raad voor Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voorwoord^{RWB^{BHG}}

Voorwoord

Wij zijn verheugd u het tiende activiteitenverslag van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te mogen voorstellen.

Al tien jaar lang werkt de Raad op basis van drie pijlers die zijn opdracht voor het Gewest samenvatten:

1. Oriëntatie van het wetenschapsbeleid
2. Steun bij het ontwikkelen en invoeren van maatregelen
3. Evaluatie van het gewestelijk beleid

Het laatste hoofdstuk van dit verslag is gewijd aan de voorgeschiedenis en de 33 adviezen die de Raad heeft uitgebracht.

- Inzake evaluatie bracht hij een advies uit met betrekking tot de ontwikkeling van een scorebord voor onderzoek en innovatie.
- Op operationeel niveau leidde de samenwerking met de Economische en Sociale Raad (ESR) tot een advies inzake drie ontwerpen van uitvoeringsbesluiten met betrekking tot de nieuwe ordonnantie van O&O, dat aan de basis ligt van de ondersteuning van onderzoek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Een ander thema dat in nauwe samenwerking met de ESR werd behandeld, heeft betrekking op een document van de Europese Commissie, getiteld 'vlaggenschipinitiatief Innovatie-Unie'.
- Een vierde advies heeft betrekking op het programma 'Prospective Research for Brussels' en bevat met name themavoorstellen inzake interessant sociaal-economisch onderzoek voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Tot slot werd een werk van langere adem opgestart inzake de overdraagbaarheid van steun. Teneinde de situatie te verduidelijken werd een studie uitgevoerd om zo het belang van deze problematiek te evalueren. Er werd voorgesteld om dit debat aan het eind van dit jaar op grotere schaal te voeren, namelijk op het niveau van de intergewestelijke samenwerking. Met het oog daarop werd reeds contact opgenomen met de Raden voor het Wetenschapsbeleid van naburige gewesten.

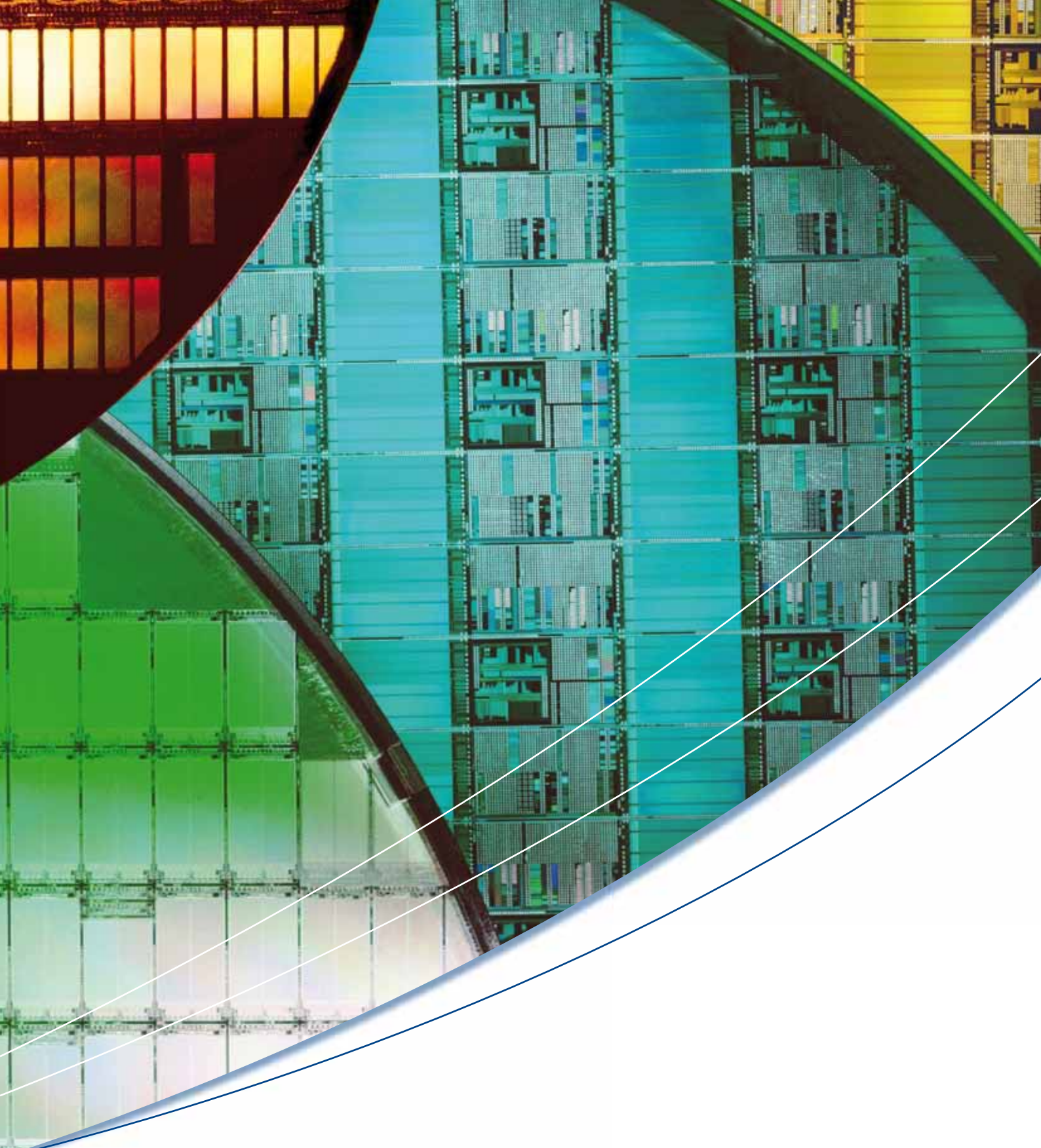
Bij de lezing van dit verslag kunt u vaststellen dat de Raad werkt in een geest van open communicatie en in samenwerking met alle actoren die betrokken zijn bij het onderzoeksbeleid.

In dit kader is het verslag van de Raad identiek aan en wordt gevoegd bij dat van Innoviris, die het secretariaat waarneemt van de Raad, maar voortaan ook regelmatig de werkzaamheden van de Raad bijwoont in de hoedanigheid van deskundige ter zake.

Wij wensen u een aangename lezing van voorliggend verslag.

Viviane Camphyn
Vice-voorzitter

Olivier Witmeur
Voorzitter

Activiteiten ^{RWB^{BHG}}

Activiteiten

In de loop van het jaar 2010 hield de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vier plenaire vergaderingen. In onderstaande tabel worden de voornaamste gebeurtenissen van het jaar 2010 opgesomd.

Evalueren: de Raad richtte een werkgroep op teneinde een scorebord op te stellen voor de prestaties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake onderzoek en innovatie.

Oriënteren: de Raad werd door de Minister van onderzoek verzocht om een advies uit te brengen over bepaalde elementen van de Regeringsverklaring, waaronder een systeem voor de overdraagbaarheid van gewestelijke steun.

Oriënteren: de Raad werd door de Minister van onderzoek verzocht om samen met de ESR een advies uit te brengen inzake de ontwerpen van besluiten tot uitvoering van artikels 21, 22 en 25 van de ordonnantie van 26 maart 2009 tot bevordering van het onderzoek, de ontwikkeling en de innovatie.

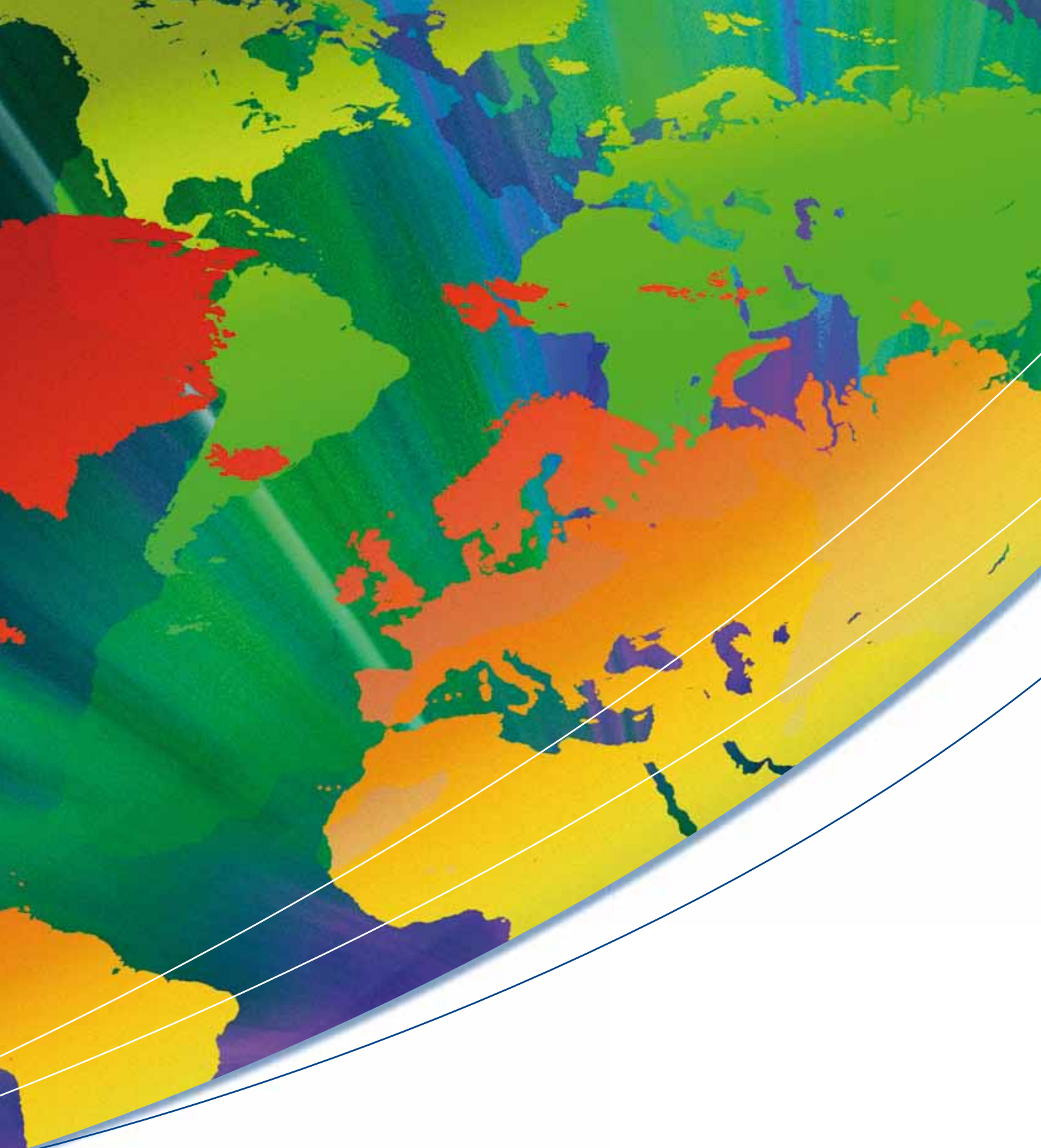
Oriënteren: de Raad werd door de Minister van onderzoek verzocht om samen met de ESR een advies uit te brengen inzake het document dat door de Commissie werd gepubliceerd met de titel 'Vlaggenschipinitiatief Europa 2020: Innovatie-Unie'

Oriënteren: de Raad heeft een werkgroep opgericht teneinde thema's voor te stellen voor het programma Prospective Research for Brussels. Er werd tevens gedebatteerd over de mogelijkheden tot uitbreiding van de formule

[°] Naar aanleiding van de plenaire vergadering van 2 oktober 2007 heeft de Raad zijn nieuwe activiteitenplan goedgekeurd. Er werden drie richtlijnen weerhouden, teneinde de rol van RWB^{BHG} te herbevestigen als onafhankelijke organisatie die de RBW kan adviseren: oriënteren, ontwikkelen en evalueren.

Adviezen^{RWB^{BHG}}

Advies

nr. 31

Advies nr. 31 over de invoering van een scorebord van onderzoek en innovatie voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Dit advies werd opgesteld door de Werkgroep "Scoreboard" van de RWB^{BHG} onder het voorzitterschap van Olivier Witmeur, Voorzitter van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het werd aangenomen door de Raad via e-mailprocedure op 15 juni 2010.

Voorwoord

Volgens artikel 4 §1, al.2 van de Ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S. 16.03.2000) houdende oprichting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, achtte de genoemde raad het nodig ter gelegenheid van de plenaire vergadering van 02 oktober 2007 een initiatiefadvies te geven houdende de opstelling van een scorebord van onderzoek en innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Dit initiatief is onder meer het gevolg van het onderzoek uit 2007 van Henri Capron & Assia Hadjit over "Les dispositifs d'aide à l'innovation en Région de Bruxelles-Capitale: une mise en perspective aux niveaux belge et européen" (De voorzieningen voor steun aan innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: een overzicht op Belgisch en Europees niveau) dat reeds de noodzaak onderstreepte van de "ontwikkeling van een cultuur van evaluatie van de gebruikte instrumenten en van de mate waarin rekening wordt gehouden met de resultaten om de werking van het innovatiesysteem te verbeteren". Bovendien wenst de raad tevens gebruik te maken van deze opportuniteit om een set indicatoren te ontwikkelen die een meer algemene monitoring mogelijk maakt van onderzoek en innovatie in Brussel, rekening houdend met de eigenheid van Brussel.

1. De Werkgroep

Een werkgroep werd aan het werk gezet om te onderzoeken hoe een dergelijk scorebord er in de praktijk zou kunnen uitzien. De werkgroep kreeg de medewerking van talloze externe deskundigen van buiten de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die de belangrijkste spelers van het onderzoek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigen. Hij bestond uit Nicolas Bernard, Viviane Camphyn, Jan Cornelis, Floriane de Kerchove, Frans De Keyser, Xavier Dehan, Anouk Distelmans, Benoît Gailly, Stijn Kelchtermans, Jeffrey Malek Mansour, Estella Varas Reyes, Sandra Rosvelds, Fabian Scuvie, Pierre Van Antwerpen, Nicolas Van Hove, Paul Van Snick, Peter Verhasselt, Olivier Witmeur en Ward Ziarko. Hij heeft vergaderd op 04 april 2008, 30 mei 2008, 16 juni 2008, 03 september 2008 en heeft zijn werkzaamheden hervat op 16 april 2010.

De werkgroep had het genoeg tijdens zijn besprekingen de volgende mensen te ontvangen:

- Professor Henri Capron van de ULB,
- Professor Véronique Cabiaux, vroeger lid van de RWB^{BHG} en Waalse Agentschap voor Technologische Stimulansen
- mevrouw Danielle Raspoet, Secretaris van VRWB.

2. Onderzoek en innovatie in de context van de Lissabon- en Barcelona-doelstellingen

De Europese ministers formuleerden in Lissabon de doelstelling om van de Europese economie de meest dynamische en meest competitieve te maken door meer te investeren in kennis (waaronder meer bepaald onderzoek en ontwikkeling). Deze kwalitatieve doelstelling werd in maart 2002 in Barcelona vertaald in een kwantitatieve doelstelling, met name de 3%-doelstelling. Deze luidt als volgt: “De Raad van Europa is van mening dat de totale uitgaven voor O&O en innovatie in de Unie verhoogd zouden moeten worden zodat zij tegen 2010 3% van het BBP benaderen, en dat tweederde van deze nieuwe investering afkomstig moet zijn uit de particuliere sector”.

Alle Europese landen werden ertoe aangezet stappen te zetten in deze richting. Dit veronderstelt in eerste instantie het evalueren van het bestaande beleidsinstrumentarium inzake onderzoek en innovatie. In tweede instantie dienen er meer middelen uitgetrokken te worden voor het onderzoek. Ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wenst de nodige initiatieven te nemen om een op kennis gebaseerde economie te worden en haar deel van de nodige inspanningen te doen tot het realiseren van de Europese 3%-doelstelling.

Naast het ontwikkelen van een aangepast beleid (en instrumentarium), komt het er ook op aan de nodige statistieken en indicatoren te ontwikkelen om de vooruitgang te kunnen meten op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Dit is ook van belang in het kader van de rapportering aan de Europese Commissie. Elke lidstaat moet aan de Commissie een jaarverslag voorstellen (het nationaal hervormingsprogramma), waarin zowel in een kwalitatieve (beschrijving van nieuwe initiatieven) als kwantitatieve rapportering wordt voorzien.

Op 25 en 26 maart laatstleden hebben de Europese regeringsleiders beslist om de 3%-doelstelling verder te zetten tot 2020 (de “EU 2020-strategie”). De Europese Unie heeft bovendien beslist om aan elke lidstaat de mogelijkheid te laten zijn eigen targets te stellen. Vandaag ziet het er naar uit dat België globaal de 3%-doelstelling gaat bevestigen. Daarom zou deze studie ook als opdracht kunnen hebben vast te stellen wat een realistisch peil voor het Brussels Gewest is.

3. De Brusselse eigenheid

Wat de opvolgingsindicatoren van het beleid van O&O en innovatie in het algemeen en de 3%-doelstelling in het bijzonder betreft, heeft Brussel een zeer specifiek profiel. Om te beginnen gaat het om een stadsgewest, met een beperkt grondgebied. Het economische grondgebied van het gewest is veel uitgebreider dan zijn administratieve grenzen, zodat veel industriële bedrijven zich vestigen in de onmiddellijke rand, waar ze de nodige ruimte vinden. Dit zijn administratief gezien dus geen Brusselse bedrijven. Op het grondgebied van het gewest is dan weer een aanzienlijk aandeel dienstenbedrijven terug te vinden. Traditioneel is de O&O-inspanning in de dienstensector kleiner dan in de industrie. Verder hebben veel industriële bedrijven gewoon hun administratieve beslissingscentra in Brussel gevestigd, terwijl de meeste operationele activiteiten plaatsvinden buiten het grondgebied van het gewest. Deze uitgaven worden dus niet in de boeken opgenomen als Brusselse uitgaven. Op het niveau van de overheidsfinanciering van O&O is het tot slot misleidend om alleen rekening te houden met de gewestelijke steun. In de Belgische context zijn er namelijk verschillende machtsniveaus die onderzoek steunen. De Brusselse universiteiten worden bijvoorbeeld gefinancierd door hun respectieve taalgemeenschappen.

Zo heeft Brussel doorheen de jaren veel diensten aangetrokken die cruciaal zijn om haar rol van komende hoofdstad van Europa op te nemen. Veel van deze diensten zijn zeer gespecialiseerd en kennisintensief (diensten aan bedrijven, financiële diensten, allerhande consultancybedrijven, enz.).

De grote kennisinhoud van deze diensten maken ook dat ze een groot beroep doen op geschoold talent. Vandaar dat de rol van de universiteiten en het hoger onderwijs in het algemeen van primordiaal belang is.

Ook de Brusselse universiteiten dragen bij tot de aantrekkelijkheid van Brussel. België is een van de drie best scorende landen op het vlak van het aantrekken van buitenlandse doctoraatstudenten.

Al deze elementen maken dat het zinvoller is te kijken naar de eigen weg die Brussel bewandelt op weg naar een « op kennis gebaseerde samenleving ». Dit zal ook toelaten in het Brusselse beleid de troeven te benadrukken die Brussel heeft, als hoofdstad in het hart van Europa. Het zal ook toelaten een wetenschaps- en innovatiebeleid te ontwikkelen dat vertrekt van de eigen sterke en zwakke punten.

4. Waarom een scorebord?

Het gewestelijke budget dat wordt toegekend aan steun aan onderzoek bedraagt momenteel ongeveer 35 miljoen EUR en getuigt van de wil van de opeenvolgende regeringen om hun beleid van steun aan onderzoek en innovatie uit te breiden. Er is dan ook geen keuze; de impact van dit beleid moet worden aangetoond. Het beoogde scorebord is bijgevolg hoofdzakelijk gericht op de “policy makers”, met andere woorden de Gewestregering, het Brusselse Parlement, de Raad voor het Wetenschapsbeleid, het IWOIB en alle instrumenten van economisch beleid die meewerken aan de uitvoering van het innovatieproces.

Men moet meer bepaald in de eerste plaats de positie van het Gewest in Europese context beoordelen. Het is bekend dat de huidige situatie van Brussel niet ongunstig is, maar ze moet regelmatig opnieuw worden geëvalueerd, met name in het kader van de concurrentie met andere steden en gewesten die aanzienlijke middelen inzetten om hun achterstand in te halen.

Vervolgens moet het evenwicht in vraag worden gesteld dat bestaat tussen de verschillende wetenschappelijke en innoverende activiteiten in de academische en in de particuliere sector, zowel de profit- als de non-profitsector.

Er is nog een belangrijke uitdaging voor Brussel, met name de evaluatie van de intensiteit van de transfers en connecties tussen deze twee werelden.

Tot slot moet worden gemeten in hoeverre het regionale beleid erin slaagt te passen binnen en een aanvulling te vormen op de Europese beleidslijnen en initiatieven.

Deze informatie is absoluut noodzakelijk om het regionale beleid te oriënteren .

De Brusselse paradox is dat er veel gegevens bestaan, maar dat ze bijna niet worden gebruikt. De werkgroep kwam doorheen zijn verschillende werkzaamheden tot de volgende conclusie:

- Er zijn veel statistische gegevens met betrekking tot de O&O-activiteiten binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikbaar in het kader van:
 - het samenwerkingsakkoord dat de productie van deze gegevens toevertrouwt aan het departement “Productie en analyse van de O&O-indicatoren” van het Federale Wetenschapsbeleid
 - het IWOIB dat beschikt over gegevens over zijn eigen activiteiten
 - het ministerie van het Gewest dat over een dienst statistiek beschikt
 - de nieuwe structuur BISA (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse).
- Deze gegevens werden niet samengevoegd of geanalyseerd om het prestatieniveau van het gewest te kunnen evalueren. Deze taak werd namelijk niet geïntegreerd in het organigram van het IWOIB en ook niet toevertrouwd aan het BISA.

De Raad is van mening dat het belangrijk is voor de Regering om een opvolgingsbeleid vast te leggen van zorgvuldig geselecteerde sleutelindicatoren waarmee het mogelijk is de eigen Brusselse evolutie in kaart te brengen. Een specifiek Brussels scorebord zou ook verder kunnen gebruikt worden om de Brusselse prestaties inzake onderzoek en ontwikkeling te monitoren.

De Raad is ook van mening dat naast de hiervoor reeds aangehaalde aspecten, en naast de klassieke onderzoeks- en ontwikkelingsindicatoren een dergelijk scorebord ook de volgende elementen in kaart zou kunnen brengen:

- de kennisinhoud van de Brusselse economie en diensten in het bijzonder;
- de rol van de internationale instellingen in deze;
- de Brusselse onderzoeksinfrastructuur (zowel de publieke als de private) met inbegrip van kennistransfertiensdiensten (TTO's, wetenschapsparken,...);
- de plaats hierin van de onderwijsinstellingen;
- de Brusselse human resources voor kennis en ontwikkeling (HRST);
- de mobiliteit van en naar de Brusselse onderzoeksinstellingen (zowel buitenlandse als intersectorie mobiliteit).

¹ Het gaat hier niet om de opstelling van een scorebord dat het mogelijk maakt specifieke maatregelen te evalueren, maar wel om de algemene positie van het Gewest inzake O&O en innovatie.

5. Aanbeveling

De Brusselse Raad is tot de vaststelling gekomen dat het opportuun is over te gaan tot de uitbesteding van een studie. Deze studie zal uit vier delen bestaan:

- Een inventarisering van de bestaande gegevens en hun eventuele leemten inzake de vertaling van de realiteit in Brussels. In dit eerste deel zal het Brusselse sociaal-economische weefsel in kaart gebracht worden, met name de industriële structuur, haar kennisinhoud, de verwevenheid met de internationale instellingen en alle andere belangrijke elementen. Een belangrijke aandacht zal gaan naar de aanwezige kennisinfrastructuur in Brussel (de universiteiten, de onderzoeksinstellingen, de sectorale innovatie- en technologiecentra, alle relevante infrastructuur).
- De selectie van een reeks van indicatoren waarmee deze Brusselse eigenheid kan worden gemonitord. Maar we moeten ons absoluut beperken tot integratie van gegevens die gemakkelijk voorhanden zijn zonder al te veel overlast, en dat we zeker geen bijkomende last mogen doorschuiven naar de stakeholders in Brussel². De belangrijkste indicatoren hebben betrekking op de internationale positie, de verdeling van de inspanning tussen de academische en de industriële sector evenals de transfers die hiermee gepaard gaan, en tot slot de connecties met het wetenschapsbeleid van de Europese Unie. Dit moet worden verfijnd volgens de bestaande referentiesystemen en de mogelijkheden om ze in te zetten met wat er al bestaat. Het Federaal Planbureau heeft ooit een verwante data-opdracht gekregen van de Waalse overheid. Het lijkt zinvol voor de Raad om, vooraleer de opdracht uit te schrijven, even naar deze opdracht te kijken.
- Een voorstel van een prototype van een scorebord.
- Een voorstel van organisatorische modaliteit om de jaarlijkse productie te verzekeren zodat het hulpmiddel actueel en krachtig blijft.

Voor deze opdracht stelt de Raad van het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor om hetzij een beroep te doen op een gespecialiseerde consultant en te werken met een bepaald budget opdat de keuze van de geselecteerde kandidaat uitsluitend betrekking heeft op de kwaliteit van de inschrijver en zijn project, waaronder de mogelijkheid om voort te bouwen op gelijkaardige ervaringen waarop de kandidaat zich zou kunnen beroepen, hetzij een beroep te doen op het beschikbare personeel binnen de gewestelijke structuren. Tot slot zou een samenwerking met de “Dienst productie en analyse van de O&O-indicatoren” van het Federaal Wetenschapsbeleid dat dankzij een samenwerkingsakkoord de onderzoeken voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beheert, onmiskenbaar een aanzienlijke bijdrage zijn.

Bij een eerste analyse zou er een budget kunnen worden toegekend van maximaal 50.000 EUR tot 100.000 EUR, alle kosten en 21% btw inbegrepen, voor de uitvoering van deze studie.

² De lijst met voorgestelde indicatoren moet een reeks indicatoren bevatten die voornamelijk beschikbaar zijn in het kader van EUROSTAT, maar ook van de OESO en zonder twijfel van de EVCA, evenals regionale gegevens. Voor de eerste moet men zich richten tot het federaal wetenschapsbeleid, dienst “Productie en analyse van de O&O-indicatoren”, want door een samenwerkingsakkoord werd de productie van de statistische gegevens van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan deze dienst toevertrouwd. Voor de microstatistische elementen moet een inventaris worden opgesteld van wat er beschikbaar is bij het IWOIB, het BISA en misschien ook het BAO.

De gunning van de opdracht zou moeten gebeuren op basis van een evaluatie waarvan de beslissingscriteria de volgende zouden zijn:

- de competenties van de inschrijver
- de kwaliteit van de beschrijving van de te leveren elementen
- de voorgestelde methodologie

De regering zou ook een gewestelijke instelling kunnen belasten met de uitvoering van dit werk.

Ongeacht welke modaliteit men kiest, stelt de RWB BHG voor deel te nemen aan een Begeleidingscomité dat belast is met de opvolging van de opdracht. Het zou bijvoorbeeld gaan om vier vergaderingen per jaar, als volgt verdeeld:

- een vergadering vóór het begin van de opdracht
- twee vergaderingen tijdens de opdracht
- een vergadering voordat het eindverslag wordt opgesteld.

Later zal de RWB elk jaar de resultaten van het scorebord bespreken.

6. Geraadpleegde documenten

- Strategic research in support of innovation: an operational model/ICT examples in Health Care – Jan Cornelis
- Federaal wetenschapsbeleid – High level group 3% Belgium: The missing links (2005)
- Les dispositifs d'aide à l'innovation en Région de Bruxelles-Capitale: une mise en perspective aux niveaux belges et européens – Henri Capron, Assia Hadjit (09/2007).
- Wallonie et Bruxelles: Défis et opportunités économiques - Mathias Dewatripont et al (11/2007)
- Le système d'innovation en Wallonie – Bernadette Biatour et al (11/2007)
- Eindrapport Expertgroep voor de doorlichting van het Vlaams Innovatie-Instrumentarium – Luc Soete (11/2007)
- Dépenses régionales de R&D: diagnostic et perspectives en vue de l' « Objectif de Barcelone » - M. Lannoy et al – Cahiers de recherche du CERPE (2008)
- Tableau de bord de la recherche et de l'innovation en Wallonie – Planbureau (2008)
- Federaal wetenschapsbeleid – Tous les indicateurs R&D pour EUROSTAT (2008)
- ERA indicators & monitoring – European Commission (09/2009)
- Vlaamsindicatorenboek 2009
- Draft ministerial report on the OECD innovation strategy – OECD (02/2010)

Advies

nr. 32

Advies nr. 32 over de ontwerpbesluiten houdende uitvoering van de artikelen 21, 22 en 25 van de ordonnantie van 26 maart 2009 tot bevordering van het onderzoek, de ontwikkeling en de innovatie.

Dit advies werd voorbereid door de werkgroep "arrêts" van de RWB^{BHG} samen met de ESRBHG en is is per e-mail door de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangenomen op 04 oktober 2010

Voorwoord

Conform artikel 4 §1, lid 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (BS 16.03.2000) heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, op 10 juni 2009 via haar minister voor Onderzoek Benoît Cerexhe, aan de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een advies gevraagd over het ontwerp van besluit vermeld in de titel.

Na onderzoek door zijn Commissie Economie-Werkgelegenheid-Fiscaliteit-Financiën tijdens haar zittingen van 8 en 17 september 2010, die samen met de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden gehouden, brengen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het volgend advies uit.

Documenten

Ontwerpen van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van artikelen 21, 22 en 25 van de ordonnantie van 26 maart 2009 tot bevordering van het onderzoek, de ontwikkeling en de innovatie.

Advies van de Raad voor het Wetenschapsbeleid

Algemene beschouwingen

De RWB^{BHG} en de ESRBHG verwelkomen deze drie besluiten tot uitvoering van de artikelen 21, 22 en 25 van de ordonnantie van 26 maart 2009 tot bevordering van het onderzoek, de ontwikkeling en de innovatie. Door de ondernemingen ertoe aan te zetten om het onderzoek en de innovatie verder uit te bouwen, zullen deze drie maatregelen het Brussels gewest met name toelaten om de Europese doelstellingen te verwezenlijken met betrekking tot de Strategie 2020 inzake de stimulering van het onderzoek en de innovatie.

Vanuit budgettair oogpunt zijn de leden van beide Raden van oordeel dat deze drie nieuwe initiatieven, die worden bedoeld in de artikelen 21, 22 en 25 van de ordonnantie van 26 maart 2009, slechts kunnen worden overwogen in het kader van een bijkomende enveloppe. Het is bijgevolg wenselijk dat de begroting voor onderzoek van het Gewest wordt verhoogd en dat bijkomende middelen zouden worden toegekend om toe te laten dat deze nieuwe maatregelen naast de bestaande maatregelen zouden kunnen bestaan. In de mate van het mogelijke zouden de twee nieuwe maatregelen (innovatieve starters en diensten voor advies en ter ondersteuning van innovatie), die worden voorgesteld, in de eerste plaats moeten worden toegekend voor de projecten die passen in het verlengde van de bestaande projecten.

Gelet op de nieuwheid van deze drie maatregelen wensen de leden van de ESRBHG en de RWB^{BHG} stellig dat een brede informatiecampagne zou worden gevoerd ten aanzien van de verschillende begunstigden, met het doel hen in te lichten over deze nieuwe mogelijkheden.

Bijzondere beschouwingen

Besluit houdende uitvoering van artikel 21 (innovatieve starters) van de ordonnantie van 26 maart 2009

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG onderstrepen dat het belangrijk is om rekening te houden met de excellentie van het project bij de keuze die zal worden gemaakt na de projectenoproep. Aangezien het zich handelt om een nieuwe maatregel, wensen zij dat het systeem van de projectenoproepen jaar na jaar aan een evaluatie zou worden onderworpen.

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG wensen eveneens dat voor dit initiatief reeds in 2011 een oproep tot projecten zou worden gedaan.

De representatieve organisaties van de middenstand menen dat de wedstrijdformule niet de meest aangewezen maatregel is en dat andere mechanismen moeten worden aanbevolen om de innovatie bij innovatieve starters te bevorderen.

Besluit houdende uitvoering van artikel 22 (diensten voor advies en ter ondersteuning van innovatie) van de ordonnantie van 26 maart 2009

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG stellen voor om in artikel 4§1 de bewoordingen «... zijn gedrag te veranderen door hem ertoe aan te sporen... » te schrappen. De zin wordt bijgevolg : « De steun moet de

begunstigde ertoe bewegen zijn activiteiten op het gebied van OOI te versterken en OOI-projecten te doen ontstaan die er zonder de steun niet zouden zijn gekomen of die minder groot zouden zijn geweest ».

Besluit houdende uitvoering van artikel 25 (bedrijfsdoctoraten) van de ordonnantie van 26 maart 2009

In het unaniem advies nr 25 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid bestond het voorgesteld programma « Prigogine » uit twee luiken : *een ondersteuning van de ondernemingen die een onderzoeker aanwerven om hun technologisch potentieel uit te breiden (bedrijfsstage), enerzijds, en een ondersteuning van de ondernemingen of universiteiten die een promovendus aanwerven om een bedrijfsdoctoraat te maken (bedrijfsdoctoraat), anderzijds.*

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG nemen nota van de redenen waarom enkel de tweede piste van het bedrijfsdoctoraat werd weerhouden en dat de universiteiten de enige begunstigden zijn. Inderdaad, het Europese kader waarop de tekst is gebaseerd, voorziet geen doctoraatsbeurzen binnen ondernemingen.

Zij herinneren aan de inhoud van hun advies, namelijk : *« het initiatief heeft tot doel een reële technologieoverdracht naar bedrijven te creëren en de samenwerking tussen onderzoeks- en de bedrijfs wereld te versterken. Tegelijkertijd wordt ze ook administratief erg eenvoudig gehouden waardoor de drempel voor de bedrijven laag is om hiervan gebruik te maken. Tot slot is het de bedoeling de commercialisatiegraad van de onderzoekresultaten te gaan verhogen ».* Zij onderlijnen het belang van de “industriële en commerciële valorisatieperspectieven verwacht door de industriële partner” maar herinneren eveneens dat een doctoraatsonderzoek zich niet mag beperken tot een ontwikkeling en dat de onderneming en de universiteit zouden handelen als twee copiloten. De werkwijze wat betreft het samenwerkingsakkoord dient bijgevolg te worden herzien.

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG wensen dat een typeovereenkomst of op zijn minst een model van overeenkomst zou worden opgesteld waarin alle clausules zijn opgenomen die onontbeerlijk zijn volgens het IWOIB, de universiteit en de onderneming in het kader van de uitgebouwde samenwerking. Zij herinneren in dit verband aan de bewoordingen van het advies nr 25 van de RWB^{BHG} volgens hetwelke *« een bindende samenwerkingsovereenkomst wordt afgesloten tussen de ondernemingen, de Brusselse overheid en de universiteit. Deze overeenkomst definieert o.m de aanwervingsmodaliteiten van de doctoraatsstudent, de tijd die zal besteed worden in het bedrijf en de universiteit, de vertrouwelijkheid van de onderzoeksresultaten, de exploitatie van de onderzoeksresultaten, het publicatierecht en de verdeling van de werkingskosten. (...). Hierin kunnen eveneens extra voorwaarden inzake toegang tot infrastructuur, respect van interne reglementen, verzekeringen e.a worden gespecificeerd ».*

Zij voegen er nog aan toe dat de modelovereenkomst zodanig dient opgesteld te worden dat het de behoefte van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan accurate innovatie-indicatoren zo goed mogelijk helpt in te vullen. Met name moet het document voorzien in de systematische registratie van een aantal sleutelkenmerken van het bedrijfsdoctoraat. Dit akkoord zal eveneens de rechten van de promovendus moeten beschermen in het kader van zijn activiteiten in de onderneming, niet enkel inzake preventie en gezondheid op het werk, maar eveneens om het specifiek karakter van zijn onderzoeksactiviteiten te waarborgen.

Gelet op de mogelijke gevoeligheden van sommige aspecten die ressorteren onder de intellectuele eigendom, dringen de leden van de ESRBHG en de RWB^{BHG} erop aan dat deze kwestie duidelijk zou worden geregeld in de overeenkomst tussen de partijen, en wel voor het begin van het project. Advies nr 25 van de RWB^{BHG} stelt overigens voor dat *« alle punten rond intellectuele eigendom en vertrouwelijkheid van onderzoeksresultaten voor de start van het doctoraat moeten worden uitgeklaard tussen de betrokken partijen. Intellectuele eigendomsrechten en vertrouwelijkheid mogen geen reden zijn voor uitstel of aflasten van de verdediging van het doctoraat ».*

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG wensen dat het IWOIB de oproep zou afstemmen op de academische kalender vermits het gaat over proefschriften.

De Raad wenst eveneens dat voor dit initiatief reeds een oproep tot projecten zou worden verricht in 2011.

De leden van de RWB^{BHG} en de ESRBHG stellen zich vragen over de relevantie van artikel 4§1. De begunstigde is namelijk een universiteit of onderzoekscentrum en geen onderneming. Zij stellen bovendien voor om de bewoordingen « *...zijn gedrag te veranderen door hem ertoe aan te sporen...* » te schrappen.

Gelet op de wachttijden en het ritme van de lancering van de programma's zou een degelijk gerechtvaardigde afwijking op artikel 4§2 moeten worden toegestaan indien de onderzoeker reeds sedert tenminste 6 maanden actief is in de instelling of indien hij er werkzaam is met het statuut van stagiair (bezoldigd of op basis van een overeenkomst).

In artikel 7 §2 moet de voorwaarde van de innoverende starter worden geschrapt. Het handelt zich ongetwijfeld om een manipulatiefout.

Advies

nr. 33

Advies nr. 33 betreffende “het Kerninitiatief Europa 2020 : Een Innovatie-Unie”

Dit advies werd voorbereid door de werkgroep “innovative union” van de RWB^{BHG} samen met de ESRBHG en is is per e-mail door de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangenomen op 23 november 2010

Voorwoord

Conform artikel 4 §1, lid 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (BS 16.03.2000) heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, op 10 juni 2009 via haar minister voor Onderzoek Benoît Cerexhe, aan de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een advies gevraagd over het document van de Europese Commissie vermeld in de titel.

Na onderzoek door zijn Commissie Economie-Werkgelegenheid-Fiscaliteit-Financiën tijdens haar zittingen van 10 en 17 november 2010, die samen met de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden gehouden, brengen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het volgend advies uit.

Documenten

“Kerninitiatief Europa 2020 : Een Innovatie-Unie”, 6 oktober 2010, J. AYET PUIGARNAU, Europese Commissie

Advies van de Raad voor het Wetenschapsbeleid

Context

De Strategie Europa 2020 omvat drie prioriteiten :

- **Een intelligente groei** : een op kennis en innovatie gebaseerde economie ontwikkelen ;
- **Een duurzame groei** : een efficiëntere economie in het gebruik van de middelen, alsook een groenere en beter concurrerende economie bevorderen ;
- **Een inclusieve groei** : een economie met een hoge tewerkstellingsgraad aanmoedigen, die de economische, sociale en territoriale cohesie bevordert.

Er zijn vijf doelstellingen die representatief zijn voor deze « drievoudige groei » :

- De tewerkstellingsgraad van de bevolking tussen 20 en 64 jaar moet van 69 % naar 75 % gaan ;
- 3 % van het BBP moet in O&O worden geïnvesteerd ;
- De uitstoot van broeikasgassen moet met minstens 20 % afnemen ; het aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in ons eindenergieverbruik op 20 % brengen ; de energie-efficiëntie met 20 % verhogen ;
- De schoolverlatersgraad met 10 % verminderen en het deel van de bevolking dat een universitair studieprogramma heeft voltooid tot 40 % verhogen ;
- Het aantal Europeanen dat onder de nationale armoedegrenzen leeft met 25 % verminderen.

De Innovatie-Unie is één van de kerninitiatieven van de Strategie Europa 2020 voor een intelligente groei.

Het doel van dit initiatief bestaat erin om het O&O- en innovatiebeleid opnieuw toe te spitsen op de uitdagingen waarvoor onze maatschappij staat, zoals de klimaatverandering en de efficiëntie van de middelen, gezondheid en vergrijzing, productiemethodes en een ruimtelijke ordening met respect voor het leefmilieu, alsook om de gezamenlijk programmering met de Lidstaten en de regio's te versterken.

Inleiding

De Raad verheugt zich erover dat hij een advies kan formuleren over dit kerninitiatief van de Strategie 2020, dat de richtlijnen op het vlak van O&O en innovatie schetst. Dit is des te belangrijk voor de Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gezien er een grotere implicatie vanwege de Lidstaten en de Gewesten zal worden gevraagd. Voor de Raad benadrukt deze benadering immers de nood aan een openbaar debat dat de oriëntaties van onderzoek en innovatie omkadert, alsook de beslissingen die noodzakelijk zijn geworden om de maatschappelijke uitdagingen aan te gaan, waaraan we het hoofd moeten bieden.

Omdat dit kerninitiatief zich in zijn eerste overlegfase bevindt, zal het advies van de Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een algemene draagwijdte hebben.

Het is van fundamenteel belang om een betere coördinatie tussen de Europese, nationale en gewestelijke beleidslijnen op het vlak van onderzoek en innovatie te hebben. Hiertoe wenst de Raad te worden geraadpleegd over de maatregelen die op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten uitvoer moeten worden gelegd. De Raad benadrukt overigens dat het beleid van het Gewest ter zake (ordonnantie van 26 maart 2009 tot bevordering van het onderzoek, de ontwikkeling en de innovatie en met name de besluiten ervan houdende uitvoering van artikels 21, 22 en 25 (bijvoorbeeld het bedrijfsdoctoraat)) in overeenstemming is met het beleid dat op het Europees niveau wordt gevoerd.

Tevens benadrukt de Raad bovendien de noodzaak aan coherentie tussen dit kerninitiatief en de andere doelstellingen van de strategie EU 2020.

De Raad wenst dat alle sociale partners en alle actoren bij de overlegwerkzaamheden worden betrokken, en dit zonder enige uitsluiting.

De Raad herinnert aan de grote inspanningen, die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in een moeilijke begrotingscontext op het vlak van O&O en innovatie heeft geleverd (plus 6 % in 2010). Dit is volkomen zinvol, gezien de aanwezigheid van 3 universiteiten, 9000 onderzoekers en talrijke sectorale onderzoekscentra op zijn grondgebied.

De Raad verheugt zich erover dat de Europese Commissie de investering in innovatie wil voortzetten, zoals dit in Brussel sinds enkele jaren het geval is. In Brussel moet deze beweging in de komende jaren worden voortgezet, om zo de gewestelijke begroting voor onderzoek en innovatie tegen 2020 te verdubbelen (plus 10 % per jaar), overeenkomstig de gewestelijke Beleidsverklaring.

De Raad zal aandachtig blijven voor de wijze waarop het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dit kerninitiatief zal vertalen : Een Unie voor Innovatie. Het is belangrijk dat deze vertaling gebeurt in samenhang met de instrumenten die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest instelt, met name het GPDO en het PDSG.

Over het algemeen stelt het ABVV vast dat het beginsel van « economische governance », dat in de Europese Strategie 2020 werd opgenomen, voorziet dat vóór de goedkeuring van de nationale begrotingen, de Europese Commissie de financiën van elke Staat zal onderzoeken. Zo zal ze aanbevelingen naar de Staten toe kunnen formuleren, op basis van het Stabiliteitspact.

Wanneer deze aanbevelingen niet zouden worden nageleefd, zal een Staat sancties kunnen worden opgelegd (zoals de intrekking van het stemrecht of een verbod om een beroep op de Europese fondsen te doen).

De Lidstaten zullen dit beginsel tegen april 2011 moeten integreren.

Volgens het ABVV zou deze inmenging de neiging naar strengheid nog kunnen beklemtonen, door aanbevelingen inzake concurrentiekracht, loonkosten, ... met zich mee te brengen. Kortom, een Europese loonkadering, die bovenop datgene komt wat in ons land in het kader van de wet op de concurrentiekracht al van toepassing is...

Algemene beschouwingen

De Raad stemt ten volle in met de doelstelling van dit kerninitiatief, dat de innovatie wil aanwenden om zo de grote uitdagingen te kunnen aangaan, waarmee we worden geconfronteerd (bevordering van een inclusieve economische groei, vergrijzing van de bevolking, klimaats- en demografische veranderingen, concurrentie op wereldvlak, ...). In dit opzicht herhalen de leden hun tussenkomst die tijdens de Conferentie « Innovatie en Ondernemingen - Rol van de sociaaleconomische actoren » van 2 juli 2010, georganiseerd door de ESRBHG, werden geformuleerd : « Voor

de efficiënte aanpak van maatschappelijke uitdagingen dient veel belang te worden gehecht aan de uitbouw van een horizontaal geïntegreerd innovatiebeleid. Een dergelijk beleid impliceert niet enkel dat het innovatiebeleid open staat voor maatschappelijke doelstellingen, maar ook dat innovatie - en bijgevolg de maatschappelijke uitdagingen - integraal deel uitmaken van het beleidskader in elk beleidsdomein. Zo zullen bijvoorbeeld scholing en vorming cruciaal zijn om de arbeidsmarkt klaar te maken voor innovatie, kan het milieubeleid een belangrijke trigger zijn voor technologische verandering ».

Op basis van de ervaringen uit het verleden, dringt de Raad erop aan dat het belangrijk is om het onderzoek niet op te sluiten, om zo een deel onverwacht te laten ; bij gebrek aan deze ruimte zouden heel wat onderzoeken nooit tot een resultaat hebben geleid. Hij is van mening dat fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, voorafgaand, een prioriteit blijft, en het is datgene wat resulteert in competitief toegepast onderzoek en reële duurzame innovatie.

De Raad gaat akkoord met het feit dat de Commissie de efficiëntie van de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels vermeldt als één van de tien eigenschappen van de onderzoeks- en innovatiestelsels op het nationaal en het gewestelijk vlak. Volgens hem moeten de inspanningen in termen van innovatie echter eveneens de beroepsopleiding (zoals in Brussel in de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu), en niet alleen het universitair onderwijs insluiten. Hij wil de belangrijke link tussen innovatie en de ondernemingsgeest beklemtonen. Bovendien vindt de Raad het noodzakelijk om opleiding verzekeren zodat de Brusselaars toegang zouden hebben tot de nieuwe hooggeschoolde banen, maar ook tot de lager geschoolde banen die hieruit zouden kunnen voortvloeien.

Ondanks de huidige crisistijd benadrukt de Raad dat het belangrijk is om innovatie in haar totaliteit te blijven ondersteunen, omdat deze een belangrijke hefboom en instrument is voor de concurrentiekracht op het Europese grondgebied. De Raad wenst een Europese benadering van een innovatie in ruime zin, die zowel het technologisch als het niet-technologisch onderzoek en innovatie omvat, alsook sociale innovatie, de informatie- en communicatietechnologieën (ICT), onderwijs en opleiding, design, culturele creativiteit, ...

In dit opzicht wenst de Raad de opmerkingen op de voorgrond te plaatsen, die tijdens de Conferentie van 2 juli inzake de gevolgen van bepaalde (technologische) innovaties werden geformuleerd : *« (...)innovatie en nieuwe technologieën zelf vaak ook uitdagingen met zich brengen. Zo zijn de exponentiële vermeerdering van het aantal televisiekanalen, de introductie van het internet... positief voor het aanbod van informatie. Deze media brengen echter ook een aantal gevaren mee, zeker voor kinderen en adolescenten. Een te lange blootstelling van deze groep aan deze media kan leiden tot concentratiestoornissen, leermoeilijkheden, gezondheidsproblemen, beïnvloeding door reclame... ».*

De Raad staat positief tegenover de ambitieuze doelstelling om tegen 2020 3 % van het BBP aan O&O te besteden, waarbij de openbare sector 1 % moet investeren en de privésector 2 %. Deze doelstelling is des te lovenswaardig, daar de positieve gevolgen aanzienlijk lijken te zijn, gezien er *3,7 miljoen banen kunnen worden gecreëerd en het BBP per jaar in 2025 met bijna 800 miljard euro kan toenemen*³. Om deze doelstelling te bereiken wensen de sociale partners dat *Europa de betrekkingen tussen het bedrijfsleven en de onderwijs- en onderzoekswereld beter aanmoedigt, door de open innovatie te bevorderen, door het kennisab-sorptievermogen van de ondernemingen te verbeteren, door de ondernemingsgeest te ontwikkelen, door risicokapitaal toegankelijker te maken, door te investeren in ICT, door de markten te ondersteunen...*⁴ De Lidstaten en de Gewesten, waaronder Brussel-Hoofdstad, zouden hiervan dus voordeel kunnen trekken. Voor zover er vooruitgeplande beleidslijnen worden goedgekeurd, draagt innovatie bij tot de economische en sociale ontwikkeling (creatie van banen, ...). Eén baan die in Onderzoek wordt gecreëerd, brengt immers elders vier andere banen met zich mee. Het is dus belangrijk voor Brussel, dat een stadsgewest is met zijn eigen specificiteiten, om rekening te houden met deze realiteit.

³ HP. Zagamé, *Les coûts d'une Europe non innovante (2010)*

⁴ Conferentie van 2 juli 2010, « *Innovatie en Ondernemingen : rol van de sociaaleconomische actoren* »

De Raad wenst dat men de juridische obstakels op het vlak van intellectuele eigendom en het Europees octrooi en op het vlak van mobiliteit van onderzoekers uit de weg zou ruimen.

Eerzijds steunt de Raad ten volle de verbintenissen van de Unie op het vlak van intellectuele eigendommen en Europese octrooien. Hij vindt het immers van prioritair belang om de huidige onvolkomenheden die innovatie in de weg staan aan te pakken, alsook de hoge kosten voor het verkrijgen van een Europees octrooi, in hoofdzaak te wijten aan de vertaalkosten.

Anderzijds herhaalt de Raad, voor wat betrekking heeft op de mobiliteit van de onderzoekers, dat de geldende sociale wetgeving (met inbegrip van de migratieaspecten) moet worden nageleefd. De Raad verzoekt het Gewest om met aandacht de Europese werkzaamheden op te volgen om zo het Europees statuut van de onderzoeker te harmoniseren.

De Raad verheugt zich erover dat het Belgisch Voorzitterschap de beleidslijnen op het vlak van Nijverheid en Onderzoek wil ontzuilen, om zo tot gezamenlijke besluiten te kunnen komen. Hij wenst ten eerste dat Europa deze weg vervolgt. Een dergelijke ontzuiling moet immers de concrete vertaling van de resultaten van het onderzoek in producten en diensten bevorderen. In dit opzicht herhaalt de Raad de tussenkomst die tijdens de Conferentie van 2 juli 2010 werd geformuleerd : « *Bij het kiezen van de prioriteiten dient Europa ook rekening te houden met de vraag hoe bestaande en nieuwe technologieën kunnen bijdragen aan het antwoord op de maat-schappelijke uitdagingen. Technology watch en technology assessment (die ook rekening houdt met de sociale acceptatie van innovaties) zijn daarom belangrijke processen. Europese initiatieven op dit vlak moeten verder worden ondersteund en versterkt. De resultaten van de Europese activiteiten moeten ook worden verspreid naar de lidstaten, opdat nationale en regionale beleidsmakers ze kunnen gebruiken voor hun eigen activiteiten rond technology watch en technology assessment en ze kunnen integreren in hun innovatiestrategie* ».

Voor de Raad is het van belang om de middelen van de structuren voor kennis- en technologieoverdracht te versterken, om zo te ontdekken wat er op het economisch en sociaal vlak nuttig zal zijn. De Raad benadrukt de toegevoegde waarde van dergelijke structuren voor zowel de universiteiten als voor de ondernemingen.

De Raad verheugt zich over de instelling van Europese partnerschappen op het vlak van innovatie, die de Europese Unie en haar Lidstaten in staat moet stellen om hun inspanningen te verenigen om zo de uitdagingen aan te gaan, waarmee we worden geconfronteerd. Het eerste proefproject heeft betrekking op het « actief en gezond ouder worden ». De Raad zou graag hebben dat de toepassing van dit initiatief binnen het Gewest het voorwerp zou zijn van een diepgaander overleg tussen de sociale partners en de verschillende betrokken actoren en beslissingsniveaus. De sociale partners vinden het belangrijk om te kunnen worden geraadpleegd over de vaststelling van de thema's, waarop deze partnerschappen betrekking kunnen hebben.

De Raad is het ermee eens dat de Europese Commissie de toegang tot de programma's van de Europese Unie wil vereenvoudigen, door het beginsel « think small First » toe te passen en na te leven. De leden herinneren er immers aan dat volgens de huidige definitie van de Europese Unie de KMO's goed zijn voor 99 % van de ondernemingen. De toegang en de geringe deelname van de KMO's aan de programma's van de Europese Unie blijven sinds vele jaren een terugkerend probleem. Het is dus interessant om in het kerninitiatief « Een Innovatie-Unie » het volgende te lezen :

- « onderzoekers en innovatoren moeten meer tijd in het laboratorium of met zakendoen doorbrengen en minder met papierwerk » (blz. 14)
- « ... om de toekomstige onderzoeks- en innovatieprogramma's meer te richten op maatschappelijke uitdagingen, de financieringsinstrumenten te stroomlijnen en de toegang radicaal te vereenvoudigen door een beter evenwicht tussen een op controle gebaseerd systeem en een op vertrouwen gebaseerd systeem » (blz. 14)

De Raad wacht op de concrete maatregelen die op dit initiatief zullen volgen en wenst dat deze zorg tot buiten het kaderprogramma zou worden uitgebreid, tot alle innovatiebeleidslijnen van de EU en van het Brussels Gewest. De

vereenvoudiging zou een eerste en welkome verlaging van de innovatiekosten voor de ondernemingen betekenen.

In dit opzicht steunt de Raad in een optiek van administratieve vereenvoudiging het idee om de programma's van de Europese Unie op te vatten vanuit een meer op de resultaten gerichte benadering - voor zover deze duidelijk worden gedefinieerd - dan wel op de kosten, wat momenteel het geval is.

Op het vlak van financiering kondigt de Commissie tegen 2014 een nieuwe generatie van financiële instrumenten aan. De Raad meent dat het in Brussel raadzaam is om niet op de EU te wachten en dat er vóór die datum financiële instrumenten ten behoeve van de jonge innoverende ondernemingen (kapitaal of lening) voorhanden zijn (zoals voorzien in de gewestelijke Beleidsverklaring).

Bovendien herhalen de sociale partners hun vragen, die ze tijdens de Conferentie van 2 juli hadden geformuleerd :

■ *« Het is belangrijk dat de Europese programma's alle fasen van de innovatieketen (onderzoek - ontwikkeling - innovatie - commercialisering) beslaan, wat vereist dat missing links worden ingevuld en overlappingsen worden weggewerkt. Er moeten ook sterkere bruggen komen tussen de diverse instrumenten. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de oproepen tot het voorstellen van de verschillende programma's op elkaar afgestemd worden, zowel qua tijdstip als qua thema's ».*

■ *« Om de fragmentatie van het onderzoekslandschap tegen te gaan, pleiten de sociale partners voor de herintegratie van de kaderprogramma's met hun zusterprogramma's (de publiek-pri-vate partnerships (PPP's), het Programma voor concurrentievermogen en innovatie (CIP) en de gezamenlijke technologie-initiatieven (JTI)) in één overkoepelend programma. Een geheel van regels voor al deze programma's samen is wenselijk. Nadien heeft elk programma de mogelijkheid hiervan af te wijken als dringende redenen dit rechtvaardigen. Bovendien blijft elk programma vrij om een keuze te maken uit de vastgelegde thema's en behoudt het dus zijn specifiek karakter wat de inhoud, maar niet wat de vorm betreft ».*

Anderzijds steunt de Raad de verbintenis krachtens dewelke : « Vanaf 2011 de Lidstaten en de Gewesten begrotingen zouden moeten goedkeuren die uitsluitend bestemd zijn voor overheidsaankopen vóór commercialisering en voor overheidsopdrachten voor innoverende producten en diensten ». Deze verbintenis is immers zeer belangrijk voor de jonge innoverende ondernemingen. Op het niveau van Brussel zal deze maatregel onverwijld ten uitvoer moeten worden gelegd en zou één van de prioriteiten erin moeten bestaan om beter gebruik te maken van de ICT in de openbare en semiopenbare overheden.

Tot slot zijn de overheidsuitgaven een bron om innovatie een boost te geven. Bijgevolg is het van belang dat de overheden referentieklienten worden en de offerteaanvragen openen voor innoverende oplossingen en niet alleen oplossingen gebaseerd op al goedgekeurde technologieën. Gelijklopend is het van belang om erop toe te zien dat de regels ter omkadering van de overheidsopdrachten worden versterkt, zodat de overheden er niet toe worden verplicht om zich tot de 'best' offertes te beperken en rekening kunnen houden met andere criteria zoals de economische, milieugerelateerde en sociale criteria.

Op het vlak van normalisatie zal de Commissie begin 2011 bij wijze van eerste fase een mededeling doen, vergezeld van een wetvoorstel over normalisatie, die onder meer betrekking zal hebben op de ICT-sector, om zo de normalisatieprocedures voor interoperabiliteitsdoeleinden te versnellen en te moderniseren en om innovatie op snel ontwikkelende wereldmarkten te stimuleren. De Raad wil dat dit de « grote » landen dit initiatief niet zouden aangrijpen om hun nationale standaarden op te leggen en dat de Commissie erop toeziet dat er een juist evenwicht wordt bewaard tussen de verschillende protocollen die de voorbije jaren werden ontwikkeld.

Op het vlak van snel groeiende innoverende ondernemingen verontrust de Raad zich over de verbintenis van de Commissie om een nieuwe indicator uit te werken, die het aandeel van deze ondernemingen in de economie opmeet. Het lijkt hem belangrijker om erop toe te zien dat alle ondernemingen (op hun niveau) tot innovatie bijdragen.

Advies

nr. 34

Advies nr. 34 betreffende het programma Prospective Research for Brussels

Dit advies werd voorbereid door de werkgroep "PRFB" van de RWB^{BHG} en is tijdens haar Plenaire Vergadering door de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangenomen op 15 december 2010

Voorwoord

Conform artikel 4 §1, lid 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (BS 16.03.2000) heeft de Raad, tijdens haar plenaire vergadering van 6 mei 2010 het nodig geacht een initiatiefadvies op te stellen dat voorstellen doet inzake de thema's voor het programma Prospective Research for Brussels. De werkgroep heeft eveneens gedebatteerd over de mogelijkheden voor uitbreiding van de formule, met het oog op het stimuleren van onderzoekers om transversale onderzoeken voor te stellen, die een interuniversitaire samenwerking vereisen.

Inleiding

Tijdens de 41ste plenaire vergadering heeft de Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gedebatteerd over de voorgestelde thema's in het kader van de actie Prospective Research for Brussels. Na deze gedachtenwisseling werd beslist een werkgroep op te richten om een initiatiefadvies uit te brengen om thema's te formuleren voor de volgende edities.

Werkgroep

De werkgroep heeft genoten van de deelname van 12 experts bijten de Raad voor Wetenschapsbeleid die de industrie en de universiteiten vertegenwoordigen. Hij was samengesteld uit Maxime Ancion (Agoria), Carole Dembour (Kabinet Minister Cerexhe), Anouk Distelmans (UCL), Michel Hubert (FUSL), Annick Hubin (VUB), Serge Jaumain (ULB), Claude May (IRSIB), Christophe Mincke (Brussels Studies), Christine Schaut (CSC), Ralitza Soultanova (ULB), Jenny vandenbranden (secretaris van de RWB), Peter Verhasselt (Sirris), Olivier Witmeur (ULB) en Lode Wyns (VUB). De werkgroep is samengekomen op 21 september 2010 en 26 oktober 2010. Het ontwerpadvies werd per e-mail door de werkgroep goedgekeurd op 25 november 2010.

Documenten

- "Synthèse de la réunion "Bilan scientifique des Etats généraux de Bruxelles (EGB)" du 27 août 2010", M. Hubert
- "Prospective Research for Brussels, Thèmes-Thema's", J. Vandenbranden

1. Historiek van het programma Prospective Research for Brussels.

Het programma Prospective Research for Brussels (afgekort PrfB) werd voor de eerste keer in 2000 gelanceerd.

Sinds 2004, heeft de Minister voor wetenschappelijk onderzoek beslist het programma te richten op prioritaire thema's verbonden aan de gewestelijke ontwikkeling. Sinds de oproep van 2005 gebeurt de selectie van de thema's in samenspraak met de andere leden van de Brusselse Regering. Teneinde deze discussie te voeden, heeft het IWOIB in 2009 het GTCS (Gewestelijk Technisch Comité voor de Statistiek, waarvan de leden de regionale organismen zijn die betrokken zijn bij de stedelijke observatie) en thema's gedistilleerd uit hun voorstellen.

Het jaarlijks budget voor de nieuwe projecten bedraagt ongeveer 2 miljoen Euro en laat toe ongeveer 15 projecten te financieren. De 10 eerste edities van het programma hebben de financiering van in totaal 157 projecten (op 503 kandidaturen) mogelijk gemaakt.

Er wordt herinnerd dat het nodig is precieze prioritaire thema's vast te leggen om het aantal aanvragen te beperken, gezien het beperkte budget voor dit programma.

Inleidende opmerking

De tienjaarlijkse volkstellingen hebben tot 2001 toegelaten te beschikken over fundamentele statistieken van hoge kwaliteit op schaal van de statistieke sector. De wens van de federale Regering op deze tienjaarlijkse volkstelling om te vormen naar een administratieve (en dus regionale) volkstelling is een bron van ongerustheid voor de wetenschappelijke wereld.

De werkgroep brengt naar voren dat het verdwijnen van de volkstelling de kwaliteit van de basisgegevens die noodzakelijk is voor de correcte uitvoering van wetenschappelijke studies in het belang van het Gewest, en meer bepaald in het kader van de actie Prospective Research for Brussels, hierdoor in het gedrang komt.

In deze zin onderlijnt de werkgroep ook dat het Gewest aandacht moet blijven hebben dat Brussel deelneemt aan grote federale en internationale enquêtes. Dit gebeurt dikwijls door een grote steekproeftrekking van Brussel, of haar grootstedelijke zone, zodat men over statistisch significatieve data beschikt, die de nodige specifieke financiële middelen vereisen.

De noodzaak om een statistisch instrument te ontwikkelen wordt benadrukt en er wordt onderlijnd dat de doelstelling van PRFB niet is om deze tekortkomingen goed te maken.

2. Evolutie van de formule

Alvorens de vraag van de thema's aan te snijden (zie punt 3), brengt de werkgroep naar voren dat een algemene evaluatie van PRFB betreffende meer bepaald de meer dragende thema's, de impact van deze formule, ... nodig zou zijn, maar men komt overeen dat dit over de grenzen gaat van de taak die is toegewijd aan deze werkgroep.

Er wordt echter gesuggereerd het indienen van multi-actorenprojecten in te dienen, hetgeen voorzien is in het reglement PRFB. Effectief, deze optie kent tot op dit moment weinig succes. Dit ligt hoofdzakelijk aan de coördinatiekosten die belangrijk zijn, maar die momenteel niet in de financiering begrepen zijn. Bovendien is het, aangezien de thema's drie maand voor de uiterste indieningsdatum worden aangekondigd, zeer moeilijk voor de onderzoekers om een consortium of een netwerk van partners op zulke korte termijn op te stellen. Er wordt voorgesteld dat het IWOIB een ronde tafel organiseert voorafgaand aan de lancering van de volgende oproep om de transversale thema's en mogelijke samenwerkingen te bespreken (met de impulsprogramma's als model).

Er wordt herinnerd dat, in principe enkel de projecten met economische finaliteit onder de bevoegdheden van de Minister van Wetenschappelijk Onderzoek van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vallen, alsook de projecten die de bevoegdheden van de Minister betreffen (economie, tewerkstelling en buitenlandse handel). Het programma PRFB vormt hierin een uitzondering die heeft toegelaten een plaats te maken voor de financiering van onderzoek in sociale en menswetenschappen betreffende Brusselse problematiek. De werkgroep brengt naar voren dat, in verband met deze problematiek, de andere Ministers van de Brussels Hoofdstedelijke Regering een deel van hun middelen ter beschikking zouden moeten stellen om ambitieuze onderzoeksprogramma's te betoelagen. Meer bepaald wordt er voorgesteld een interuniversitair netwerk op te stellen vergelijkbaar met de "Conférence Permanente du Développement Territorial" (CPDT) opgesteld door de Waalse Regering.

3. Voorstel van thema's

Voor een deel gebaseerd op de synthesesnota getiteld "Bilan scientifique des Etats généraux de Bruxelles (EGB) du 27 août 2010 », heeft de werkgroep de pertinentie van de te bestuderen thema's besproken.

In de prioritaire thema's die de werkgroep naar voren brengt, kunnen drie types thema's onderscheiden worden:

- de klassieke thema's. Er gaat hier over een zeer uitgebreid geheel van problemen waarvoor de werkgroep voorstelt prioritair belang te hechten aan volgende thema's:
 1. de veiligheid en ruimtelijke ordening
 2. de jongerengroepen in Brussel
 3. Brussel, culturele en creatieve stad
 4. sociale coëxistentie in Brussel

- De ontwikkeling van O&O in het Gewest:
 1. Impactstudie van de activiteiten van onderzoek in ruime zin in Brussel
 2. Evaluatie van de gewestelijke maatregelen inzake onderzoek en innovatie, meerbepaald de Research Based Start-Ups

- Opstellen van « ontwikkelingsplan(nen) » voor het Gewest. Deze problematiek is te breed op in één enkel project te worden aangepakt, maar kan worden onderverdeeld in analyses van de socio-economische structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens een sectoriële analyse.

De werkgroep is van mening dat de diversiteit van de in aanmerking komende thema's voor financiering van PRFB één van de sterke punten van de formule is. Hij pleit er dus voor dat de regering de oproep tot projecten openstelt voor deze drie grote domeinen en enkel deze selecteert die de beste evaluatie bekomen. Op dit vlak onderlijnt de werkgroep het belang om het bestaan van partnerschappen tussen onderzoeksgroepen en de regionale instellingen in rekening te brengen, want dit verhoogt de mogelijkheid om tot een resultaat te komen dat snel integreerbaar is bij het leiden van een gewestelijke politiek.

4. Besluit

De werkgroep pleit voor het bewerkstelligen van betekenis betreffende transversale thema's. Dit noodzaakt enerzijds een samenwerking tussen universiteiten en met regionale instellingen, maar anderzijds een bijkomende inspanning op niveau van de budgetten die ter beschikking worden gesteld door de Regering.

Om de creatie van samenwerkingsverbanden te vergemakkelijken, is een voorafgaandelijke raadpleging van de universiteiten wenselijk.

Ten slotte, zeer concreet, zijn de thema's voorgesteld voor de oproep PRFB 2011 de volgende:

- studie van de impact van de onderzoeksactiviteiten in Brussel
- evaluatie van de maatregelen inzake onderzoek en innovatie, meerbepaald de Research Based Start-Ups
- analyse van de socio-economische structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via een sectoriële analyse
- veiligheid en ruimtelijke ordening
- de jongerengroepen in Brussel
- Brussel, culturele en creatieve stad
- sociale coëxistentie in Brussel

Bijlage 1: Lijst van de besproken thema's

- analyse en evaluatie van de openbare actie in Brussel, en meerbepaald de acties ingesteld door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
 1. inzake onderzoek en de socio-economische impact
 2. analyse van de stadswijzigingen en de begeleiding (vb wijkcontracten)
- een stadsproject voor Brussel (multidisciplinaire duurzame ontwikkeling)
- het Brusselse stedelijke braakland, gebaseerd op de duurzame ontwikkeling van de stad
- de openbare ruimten en hun gebruik
 1. hoe de stad gastvrij maken?
 2. De optimale ruimtelijke organisatie modeliseren binnen het BHG van diensten zoals secundaire scholen, onthaal van ouderen
- het gemengd karakter en sociale coëxistentie in het BHG de "gentrificatie"
- studie van etnische/religieuze groepen die "samenleven" in het BHG
 1. Chinese gemeenschap
- de jongerengroepen: sociale gewoonten, gebruik van de ruimte, mobiliteit
 1. studenten
 2. kinderen
 3. positie van de universiteit als bevoorrecht observator
- cultuur en stedelijkheid: bijdrage van de creatie aan het leven en aan de stedelijke ontwikkeling
- cartografie van de percepties over Brussel

■ Leefmilieu

1. biologische en gezondheidsimpact van de stedelijke vervuiling
2. het hernieuwen van de Brusselse openbare verlichting en haar regeling in functie van de gebruikers en de plaatsen
3. het water en de stad, Brusselse bijzonderheden
4. het vernieuwen van de Brusselse tuinsteden

■ Gezondheid

1. voeding en gezondheid
2. (studie van de haalbaarheid van) een enquête over het deel van de etnische minderheden en hun sociale netwerken (in de gezondheidszorg?)
3. de weerstand tegen antibiotica: nieuwe moleculen en nieuwe strategieën die dit probleem van gezondheidszorg

■ de relaties tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en haar periferie in een tijd-ruimte-perspectief

■ Brussel: internationale stad

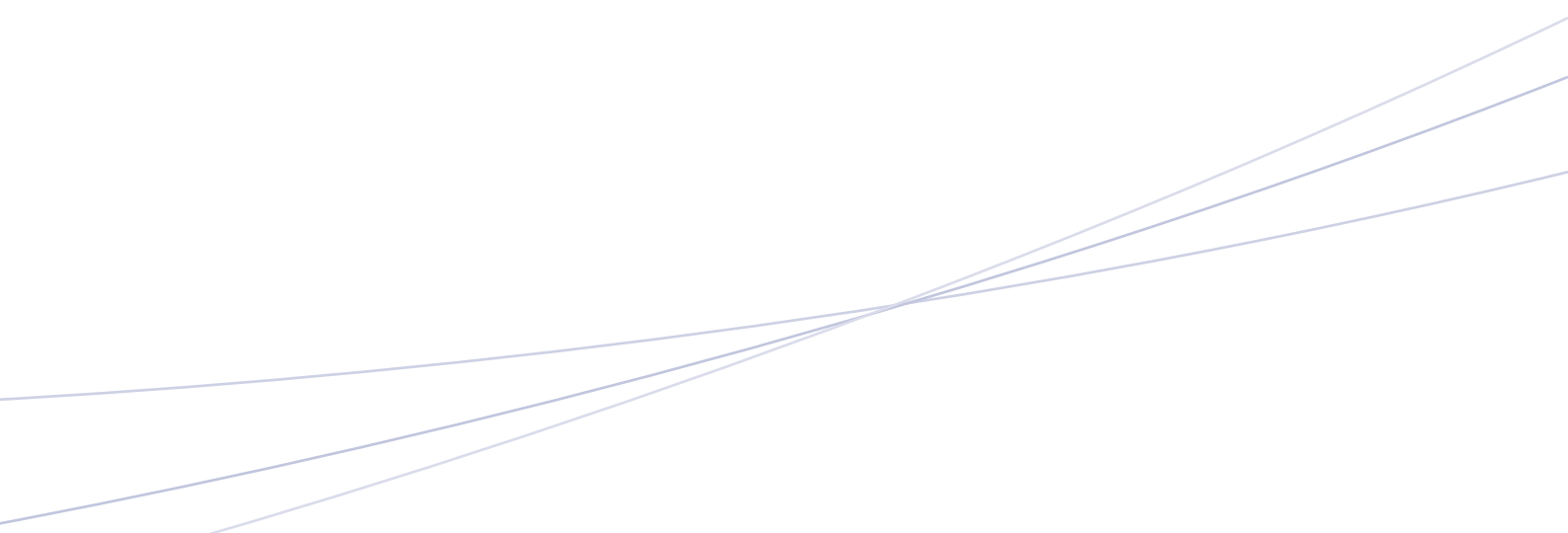
1. Brussel en haar Europese instellingen

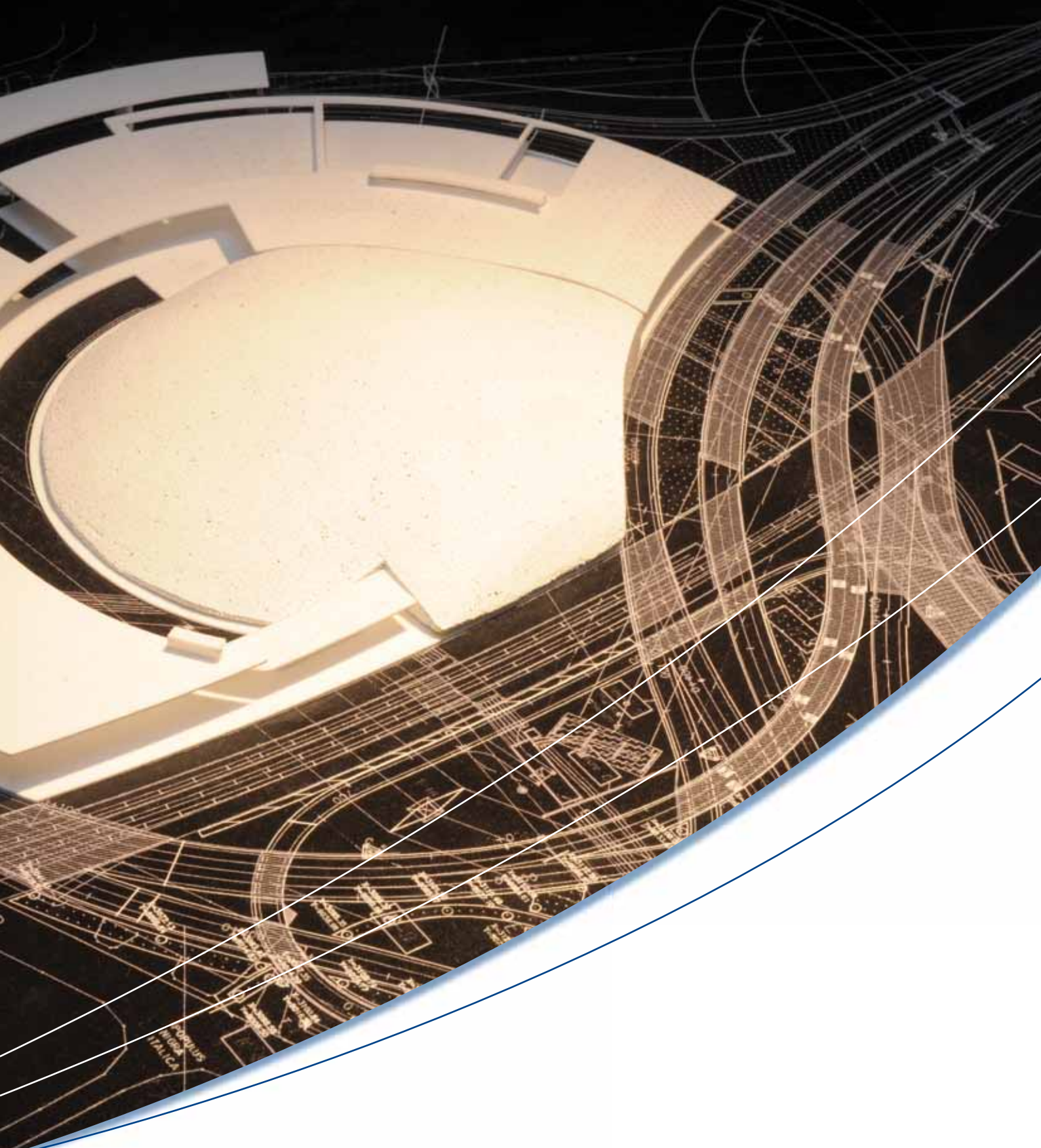
■ de veiligheid in het BHG

■ Research Based Start-Ups in het BHG: impact en benchmarking

■ stedelijke ordening met als doel een betere isolatie van de gebouwen

■ stadsmetabolisme

Samenstelling van de Raad RWB^{BHG}

Samenstelling van de Raad

VOORZITTER: OLIVIER WITMEUR ONDERVOORZITTER : VIVIANE CAMPHYN

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE UNIVERSITAIRE EN HOGERE ONDERWIJSINSTELINGEN

Christian LARDINOIS - ULB - UNIVERSITE LIBRE DE BRUXELLES
 François RENIERS - ULB - UNIVERSITE LIBRE DE BRUXELLES
 Olivier WITMEUR - SOLVAY BUSINESS SCHOOL OF ECONOMICS & MANAGEMENT, ULB
 Lode WYNS - VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
 Annick HUBIN - VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
 Pierre GIANELLO - UCL - UNIVERSITE CATHOLIQUE DE LOUVAIN
 Annick MASSON - HAUTE ECOLE LUCIA DE BROUCKERE – HELDB INSTITUT MEURICE
 Nicolas BERNARD - FACULTES UNIVERSITAIRES SAINT LOUIS
 Paul JANSSENS - EHSAL / HOGESCHOOL –UNIVERSITEIT BRUSSEL
 Brigitte CHANOINE - HAUTE ECOLE « Groupe ICHEC – ISC Saint-Louis – ISFSC »

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REPRESENTATIEVE WERKGEVERSORGANISATIES DIE ZIETELEN IN DE ESR

Viviane CAMPHYN – NELECTRA vzw
 Floriane de KERCHOVE – Agoria
 Francine WERTH° – UCM
 Frans DE KEYSER – Beci
 Fabian SCUWIE - essencia

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REPRESENTATIEVE WERKNEMERSORGANISATIES DIE ZETELEN IN DE ESR

Valérie CLEREN – CGSLB
 Christine SCHAUT – CSC
 Philippe VAN MUYLDER – FGTB
 Samuel DROOLANS – FGTB
 Jan DEGADT - CSC

DESKUNDIGEN DIE DE COLLECIEVE ONDERZOEKSCENTRA IN HET BHG VERTEGENWOORDIGEN

VALERIE POLLET – CSTC
 JEROEN DELEU - SIRRIS

VERTEGENWOORDIGER VAN DE MINISTER VAN ECONOMIE

Alain DEMAEGD

VERTEGENWOORDIGER VAN DE MINISTER VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Carole DEMBOUR

OBSERVATOREN VAN DE MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN

Sylviane FRIEDLINGSTEIN
 Bastien MANCHON

[°] ontslagnemend en vervangen in 2011.

Historisch overzicht ^{RWB^{BHG}}

Historisch overzicht

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd opgericht bij de ordonnantie van 10 februari 2000 van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De eerste zitting van de Plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid vond plaats op 20 december 2000, onder het voorzitterschap van Jean-Louis Van Herweghem.

In 2001 werden de werkzaamheden opgestart, en in het allereerste uitgebrachte advies kwam de noodzaak naar voren om een wetgevend kader uit te werken inzake onderzoek, de instrumenten te verfijnen en de uitstraling van het gewest in overeenstemming te brengen met de Europese onderzoeksruimte. Dit werden dan ook de drie actievelen van de Raad.

Wat het wetgevend kader betreft, werd de Raad gevraagd een advies uit te brengen over de ordonnanties en besluiten die de Brusselse regering heeft goedgekeurd, gaande van het ontwerp van ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van O&O en de ontwerpen van uitvoeringsbesluit ervan, over de ordonnantie houdende de oprichting van het IWOIB (voortaan Innoviris) en de personeelsformatie ervan, tot de wijzigingen die onlangs in dit systeem werden aangebracht door de nieuwe ordonnantie die vanaf 2010 van kracht is. Het advies nr. 32, dat u in dit verslag vindt, heeft overigens betrekking op deze nieuwe ordonnantie.

De Raad nam tevens het initiatief om voorstellen te doen aan de Minister en de Regering, teneinde de financieringsmogelijkheden voor onderzoek in het Brussels gewest uit te breiden. We denken hierbij aan de programma's Spin-Off in Brussels, Microprojets, Brains (Back) to Brussels, en zelfs het nieuwe programma 'Prigogine - Doctiris', dat in 2011 wordt gelanceerd en is opgenomen in de nieuwe ordonnantie ter bevordering van O&O. Het laatste advies van de RWB uit 2010 heeft betrekking op een programma dat reeds van kracht is vanaf 2000, 'Prospective Research for Brussels'. U vindt alle mogelijke informatie over de programma's ter bevordering van O&O op de website van Innoviris, waar u ook de homepage van de Raad vindt evenals de volledige tekst van alle adviezen van de RWB.

Vanaf het begin van zijn werkzaamheden werd de RWB ook regelmatig verzocht advies uit te brengen over teksten met betrekking tot onderzoek op Europees niveau. Het eerste advies had betrekking op het zesde kaderprogramma, één van de belangrijke pijlers van het Europese onderzoek, maar de Raad bracht tevens adviezen uit over mededelingen van de Commissie met betrekking tot bijvoorbeeld de rol van de universiteiten, een actieplan voor investeringen in O&O in Europa, het handvest voor onderzoekers, een bijdrage tot de uitwerking van operationele programma's van de structuurfondsen, deed voorstellen rond thema's die verband hielden met het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie in 2010 en bracht in de loop van dit voorzitterschap het advies nr. 33 uit, dat in dit document is opgenomen.

De RWB nam in mindere mate het initiatief om adviezen uit te brengen op het vlak van algemeen beleid. De Raad maakt regelmatig een balans op en doet beleidsvoorstellen, zoals het Memorandum aan de huidige Regering. Het eerste advies van dit verslag heeft betrekking op het opstellen van een scorebord aan de hand waarvan de gevolgen van het onderzoeks- en innovatiebeleid op ons Gewest nog beter kunnen worden geëvalueerd.

In de loop van deze tien jaar heeft de Raad dus duidelijk een bijdrage geleverd aan de opbouw van een Kennisgewest.